Matka á la paní Wrightová: případ ze zákona
Evan George, Chris Iveson and Harvey Ratner
The Wright Sort of Mother: A Statutory Case. In: Problem to solution: Brief Therapy with Individuals and Families. Brief Therapy Press London 1990, p. 36-51.
Z angličtiny přeložila Kateřina Peclová.

Paní Wrightová a její syn John (oba běloši) k nám byli posláni Oddělením sociálních služeb (Social Services Department). Zpočátku nebylo jasné, zda Oddělení žádá o vyšetření nebo léčbu (Služba pro rodinu v Melborough, Melborough Family Service, často souhlasí s vyšetřováním rodin pro potřebu soudů a jiných institucí). Ačkoli se žadatel přikláněl spíše k léčbě, byly zde neustávající pochyby. Za daných okolností, jež vedly k pozvání rodiny, nebyla tato ambivalence ničím překvapujícím.Paní Wrightové bylo osmadvacet let a ještě před třemi roky měla sexuální vztah se svým otcem, který trval od jejího raného dětství. Nebylo jasné, kdo je Johnovým otcem. Desetiletý John byl pod dohledem místního úřadu (Local Authority). Po několik let věnoval úřad péči paní Wrightové o syna mnoho pozornosti a ona stále spoléhala na pomoc svých rodičů. Před pěti lety, když čekala druhé dítě, byla v nemocnici kvůli infekci a děcko potratila. Jeho otec „zmizel“ a od té doby už ho nikdy neviděla.V souvislosti s tím se zhoršila péče paní Wrightové o syna i o sebe. Následovalo období vzestupů i poklesů, které vyvrcholilo jejím zatčením pro drobné krádeže v obchodech a následným odsouzením k dvěma letům vězení. John zůstal s jejími rodiči.Po propuštění z vězení chtěla paní Wrightová znovu převzít péči o syna. Její rodiče se ale postavili proti tomu. Bylo přizváno Oddělení sociálních služeb a nalezlo značné nedostatky v jejích rodičovských schopnostech. Místní úřad požádal o povolení převzít péči o Johna a záležitost putovala k soudu pro mladistvé (Juvenile Court). Ten podpořil zájem místního úřadu, ale přesto soud rozhodl, že pro Johna bude nejlepší žít s vlastní matkou a pod úředním dohledem.V té době převzal případ jiný sociální pracovník, který nebyl zatažen do pokusů odebrat Johna matce. Byl tudíž s paní Wrightovou solidárnější a chtěl jí dát co největší šanci. Pracoval s ní mnoho měsíců, ale nyní se dostal do slepé uličky.Jen málo rodin se může „pochlubit“ takovým množstvím závažných traumat: týráním, incestem, ztrátou dítěte, vězením a blížící se ztrátou druhého dítěte. Mnoho terapeutů by si přálo prozkoumat tyto události a dokonce by takové prozkoumání považovali za nezbytnou součást léčby. Ale v terapii zaměřené na řešení (solution focused therapy) je to klient, kdo určuje téma rozhovoru a tudíž jsou zkoumání otevřeny jen ty oblasti a události, které klient považuje za relevantní. Terapie zaměřená na řešení totiž zpochybňuje názor, že k vyřešení aktuálních problémů je nutné potížím v minulosti porozumět a „rozpracovat“ je. Místo toho nabízí alternativu: zajímat se o to, co fungovalo v minulosti, co funguje nyní a co bude fungovat v budoucnu. Vyrovnání se se ztrátou dítěte, aniž by se člověk naprosto zbláznil, je potenciálně léčivější zkušeností než delikvence jako důsledek nezpracovaného zármutku. Naslouchaje klientovu příběhu bude terapeut nabízet nové úhly pohledu, z nichž některé zpochybní „negativnost klientova účtu“ (the negativity of the client´s account).

První sezení

Okolnosti, za kterých paní Wrightová přichází na kliniku (protože to navrhlo vlivné Oddělení sociálních služeb) poskytují výborný základ pro zahájení rozhovoru, vedoucího k řešení. Její patrná neochota je jasnou známkou její nezávislosti a připravenosti bojovat, zatímco její přítomnost je známkou schopností udělat kompromis, je-li to nezbytné, nebo dokonce příznakem, že nenechá kámen na kameni. Paní Wrightová měla navíc tu výhodu, že vyhrála soud se sociálními službami.Tím, že byly vybírány tyto úspěšné aspekty její cesty do Melborough, byl její příběh přetvářen.
Paní Wrightová: Jen jsem protestovala proti všemu, co se kolem mne dělo.
Terapeut: Přišla jste sem, když se vaše záležitosti již zlepšují. Domnívám se, že jste o tom s Mickem (sociální pracovník) hovořili, a chtěl bych najít způsoby, jak to takto udržet nebo trochu urychlit – už jste svoji loď otočila a plujete ve směru, ve kterém chcete.
W: Ano.
T: To je skvělé, tak, kam byste se chtěla vydat, abyste mohla mít pocit, že bylo správné, že jste sem přišla, a že už to znovu nebudete potřebovat?
Pozorné vyslechnutí příběhu paní Wrightové, projevení zvláštního zájmu o úspěchy a vyzdvižení všech známek vývoje posílilo její sebeobraz jako silné schopné nezávislé ženy na úkor všech těch negativních známek, pro které se žena dostává do zorného pole sociálních služeb. V rámci tohoto, záhy stanoveného kontextu vývoje se stanovení cílů stává přirozeným a logickým krokem: „Jste na cestě – kam jdete?“
Paní Wrightová definuje problém způsobem, díky němuž jsou cíle terapie naprosto jasné.
W: Teď cítím ... mělo by být něco silnějšího mezi mnou a Johnem. On se necítí, jako že je můj. Nevím, jestli tomu rozumíte.
T: Hmm.
W: Necítí, že je můj, myslím...
Paní Wrightová definovala problém vlastními slovy a v podstatě cílem terapie musí být, aby ona pocítila, že John je její dítě. Následující část ukazuje, jak terapeut a klientka hledají společný pevný bod v tomto nejasném, ale stále přítomném problému.Nejdříve se terapeut snaží zmenšit rozsah problému, dostat ho do „normálu“. Paní Wrightové to nepomáhá! Terapeut zkouší vrátit představu pohybu, je tu něco, co už se začíná dít. Pro paní Wrightovou je ale těžké svůj příběh tak snadno upravit. Přesto dvě „úpravy“ přijala. Jednak se podařilo přesunout problém z „necítí, že je můj“ na „necítím se jako jeho matka“ (a tím problém dostat více do její kompetence) a jednak ho (alespoň dočasně) definovat jako problém „trpělivosti“.
T: Hmm. Cítí se, jako by byl někoho jiného nebo svůj nebo...
W: Já vím. Je to od doby, kdy jsem byla pryč, bylo to, jak si ho vzali moji rodiče...
T: Aha, takže se cítí jako by byl vašich rodičů.W: Ano.
T: Myslím, že je to velmi přirozené, vzhledem k tomu, čím jste prošli. Vzali ho od vás, učili ho jiným způsobům.
W: Ano.
T: Byl to boj získat ho zpátky a, vy to víte, byla to pro vás hrozná doba.W: Ano.
T: Ale ani by mě nepřekvapilo, kdybych za měsíc zjistil, že se cítí více váš a během dalších tří měsíců ještě více váš, protože vy jste už...
W: Ano, ale jak se to stane, jak se to stane?

T: Hmm, to zní, jako by se to už začalo dít. Víte, to, jak na tom jste, hm, zní to, jako by se to už začalo dít a vy jenom chcete, aby se to dělo trochu víc.
W: Zdá se to tak,
T: Jak moc je v tuto chvíli váš? Kdybyste to měla vyjádřit v procentech, jak moc je teď váš, na kolik procent?
W: Je to jako, co chci říct, víte, jak některé matky objímají a chovají své děti. Když ke mně přijde, abych to udělala, já nemůžu. Bráním se tomu, já -
T: Ano...
W: Já nemůžu. Nechci to. A nevím proč.
T: Jen z maličkostí, které jsem na vás dnes viděl, vypadáte jako matka a syn a je patrné, že se nějakým způsobem cítíte jako jeho matka.
W: Ale ano, já vím. Jsem matka. Jen cítím, že nejsem dobrá matka. Víte, co mám na mysli?
T: Ale jste, z maličkostí, které jsem na vás viděl, chovala jste se jako dobrá matka, stejně jako děláte cokoli jiného, neviděl jsem jiné věci.
W: Hmm.
T: Ale v tom, co jsem dosud viděl, nebylo nic špatného, je zřejmé, že nejste úplně, že nejste na sto procent špatná matka.
W: Ale když přijde a něco mi ukazuje, cítím ...
T: Netrpělivost.
W: Ano, jako bych neměla trpělivost, jenom, já neumím, víte, některé věci, které bych s ním měla dělat -
T: Tak kdy, kdy je to jiné? Kdy jsou chvíle, kdy cítíte, že máte nějakou trpělivost? Kdy se, když jste si blízko, cítíte v pohodě? Kdy se to děje?
W: Opravdu nikdy.
Terapeut vyčerpává s paní Wrightovou téměř všechny možnosti, ale nevzdává se víry, že zde musejí být výjimky, pro které paní Wrightová o svého syna tolik bojovala. Ale jelikož odmítá každé zpochybnění svého příběhu, terapeut začíná být zoufalý a toto zoufalství ho vede k myšlenkám na vlastní děti a on se ptá: „A co když spí?“ To se ukáže být „odlišností“, která konečně vede ke změně a od této chvíle se paní Wrightová stává plnohodnotným „zákazníkem“. Tím neříkám, že už nebojuje za udržení svého původního příběhu, ale zároveň se zajímá o nový a tak nechává terapeuta přerušovat a blokovat starý příběh, jelikož spolu píší nový. Nyní je třeba zabývat se touto epizodou co nejvíce, jednak aby se prodloužil čas „řešícího rozhovoru“ (solution talk), ale také aby došlo k události nejdůležitější, k objevení nepovšimnutého pokladu!
T: Hmm. Co když spí?
W: (hloubavě, přemýšlivě) Ano. Když spí.
T: Jaký je, když spí?
W: Když spí, někdy brečím, když spí.
T: Ano, máte na mysli, když se na něj díváte.
W: A myslím si, proč, proč tím vším musel projít a proč jsem taková a ...
T: Jak blízko se k němu dostanete, když spí a vy se na něj díváte?
W: Přijdu k němu.
T: Jak blízko se dostanete?

W: Jenom k posteli. Má takovou dětskou postel, víte.
T: Tak jak je daleko vaše tvář od jeho?
W: Asi jako teď (jsou od sebe něco přes metr).
T: Přiblížila byste se k němu více, když spí?
W: Já k němu tak nějak přijdu a políbím ho, když spí, ale musím čekat, dokud neusne a ...
T: Takže se ho vlastně dotýkáte, když spí.W: Ano, ale musím čekat, dokud ...
T: Ví o tom? Probudil už se někdy a přistihl vás?
W: Ne. (směje se)
T: (k Johnovi) Zastihl jsi ji tajně, věděl jsi, že to dělá?
J: Jednou, když jsem byl u dědečka, otevřel jsem oči a viděl ji, jak mi dává pusu.
T: Aha, takže víš, že se to děje, když spíš?
J: Ano, ale nebylo to, když jsme bydleli spolu.
T: Takže jsi neotevřel oči a neviděl maminčinu tvář se slzami v očích.
W: (směje se) Ale viděl mě předtím se slzami v očích.
T: Ale ne se slzami lásky, když se na něj díváte.
W: Hmm.
T: Dobře, takže když spí, vaše něžné mateřské city začínají rozkvétat.
W: Ano, všechny ty věci. Ale jen když spí.
A kouzlo je zlomeno, paní Wrightová má intenzivní mateřské city, které byly začleněny do příběhu jejího vztahu s Johnem. Ačkoli je stále ještě vidí, že se objevují „jen když spí “, je nepochybné, že existují i kdekoli jinde a terapeut nyní tlačí na hledání dalších výjimek. Je třeba říci, že objevení a rozšíření první výjimky bylo pro paní Wrightovou i terapeuta emocionálně velmi silným zážitkem, čímž se mezi nimi vytvořila nesmírná důvěra. Záhy se vynořily další tři výjimky, jedné si všiml terapeut, druhé paní Wrightová a třetí již téměř zapomenutý John!
T: Dobře. Takže první věc ráno, když se probudí, jaký je?
W: (směje se stejně hodně jako John) Strašný!
T: To je další krásná mateřská věc, ne? Je vidět, že máte oba smysl pro humor.
(Následuje veselý rozhovor o tom, jak John ráno odchází do školy, což terapeut srovnává s rozkřičeným ránem jeho vlastní rodiny.)
W: Ale nebiju ho!
T: Ne.
W: A ráno udělám všechno, co je třeba, než jdu do práce.
T: Kde pracujete?
W: Jsem písařkou ve velkém sportovním centru. Matka mi tam sehnala práci na půl úvazku.
T: Takže pracujete se svou matkou?
W: Ne, ona je na osobním oddělení a já na jiném.
T: Promiňte, vraťme se zpátky. Odvedl jsem vás od toho, co jste říkala o určitých, výjimkách. Když se cítíte jako matka. Je patrné, že když John spí, objevuje se vaše něha, vaše mateřská něha, a když myslíte na ráno a na to, jak se ráno hádáte, objevuje se váš mateřský humor a vy se společně smějete.
W: Hmm.
T: V jakých jiných chvílích se objevují vaše mateřské city?

W: Hmm. Jo, něco, co dělám, jako třeba jeho pokoj, když jsme se přestěhovali. Měla jsem lidi na to, aby udělali to či ono. Ale když přišlo na Johnův pokoj, udělala jsem všechno sama.
T: Vážně?
W: Ano, jako vytapetování a zařízení.
T: Tomu se říká práce z lásky, ne? To je přesně to, co ten výraz znamená, dělat něco z lásky, dělat něco pro někoho zvláštního.
W: Jo, nenechala bych nikoho, on to ví (ukazuje na Johna), nenechala bych nikoho vstoupit do jeho pokoje nebo tam cokoli dělat. Jako když tam můj přítel chtěl vytapetovat, ne, nikoho bych nenechala.
T: Takže když přišel do svého pokoje, byl stoprocentně váš syn.
W: Ano.
T: Dobře, takže je stoprocentně váš syn, když se díváte, jak spí a pláčete, je stoprocentně váš syn, když mu tapetujete pokoj a myslím, že je takových věcí ještě spousta. A vypadal jako úplně stoprocentně váš syn, když jste se smáli tomu, jak vypadají vaše rána, takže je, a myslím, že bude,.... Nevadilo by vám, kdybych se jen zeptal Johna, čeho si všiml? Samozřejmě si nemůžeš všímat, když spíš, ale čeho sis všiml?
J: Někdy, když maminka pláče a je rozrušená, mazlí se se mnou, řekne mi „pojď sem“ a přitulí mě k sobě.T: Takže se s tebou může mazlit.J: Ano, někdy mě tahá ta vlasy takhle (naznačuje pohlazení).T: Líbí se ti to, je to hezké?
J: Ano.
T: Máš raději pohlazení vepředu nebo vzadu po hlavě?
J: To je jedno.
T: Máš rád obojí?
J: Ano. (směje se)
T: Osobně to mám radši vzadu.
W: (k Johnovi, směje se) Seš si jistý, že nemáš na mysli pohlavek?
Za určitých okolností by tato poslední výjimka, Johnovo mazlení se s matkou, mohla být ignorována, protože ji lze vidět jako příznak problému (rodič upřednostňuje své potřeby před potřebami dítěte). Přesto si terapeut myslel, že jako příznak mateřských schopností to má větší váhu a tudíž dal přednost zdůraznění tohoto aspektu jejich mazlení.První sezení končilo s tím, že byl definován klientčin vzestup ještě před začátkem terapie, vyjasněn problém, nalezeny čtyři mocné výjimky a stanoven cíl. Znovu a znovu objevujeme při své práci fakt, že lidé, kteří se v životě setkali s obrovskými potížemi, mají síly, na které bychom sami byli pyšní. A zvláště to platí o ženách, které byly v dětství sexuálně zneužívány. Je téměř až pravidlem, že tyto síly zůstávají nepoznané, jak klienty, tak lidmi, kteří jsou s nimi spojeni. O takových klientech se často říká, že mají nízkou sebeúctu. Naše vlastní pozorování nás vedlo k závěru, že jsou k sebeúctě slepí, mají nezměrné síly, které hrály svoji roli v potlačování nejničivějších útoků na jejich tělo a mysl, vědí, že mají tyto síly, ale nějak k tomuto faktu oslepli. Paní Wrightová věděla, že miluje svého syna, ale stala se k tomu slepou. Uvědomila si to znovu, když měla rekonstruovat svou minulost do podoby, v níž by její láska k synovi byla evidentní. Tým a terapeut jí chtěli poskytnout zpětnou vazbu, která by ocenila a podpořila tuto novou verzi minulosti, protože je to

nově nahlédnutá minulost, co vede k nadějím do budoucnosti. Chtěli také zvýraznit význam vývoje, aniž by podsouvali svůj vlastní směr (paní Wrightová byla objektem přání jiných lidí po většinu svého života). Při poskytování zpětné vazby jen zřídka kdy zmíníme „problémovou“ stránku rovnice, ale pro paní Wrightovou se zdálo důležité připustit její soužení před tím, než jsme se začali věnovat jejím úspěchům.
T: Byli jsme zasaženi mnoha věcmi. Co nelze obejít a co je třeba vzít velmi vážně, je množství opravdu bolestných zážitků, které máte za sebou, ztráta dítěte, vězení, zneužívání, všechny tyhle věci, a vy jste člověk, který to unesl.
W: Hmm.
T: A unesl to díky síle; a musíte být skutečně osobnost, když ač jste tím vším prošla, teď tu o tom mluvíte a jste tak silná. Je to něco, co je každému z nás velmi, velmi patrné.
W: A to není ani polovina toho všeho.
T: Jsem si jist, že není. Jsem si jist, že není. Ale i to málo, co jste nám řekla, nám otevřelo pohled na vaši opravdu strašnou zkušenost....
W: Hmm.
T: Máte charakter, když jste tím vším prošla a jste tak otevřená jako tady k nám. Oslovila mne také vaše skromnost, skromnost k sobě samé a pokora, bagatelizující vaše síly, úspěchy, kvality, což je dnes neobvyklý rys.
W: Hmm. (souhlasně)
T: Skromnost je dnes trochu vyšlá z módy. Skutečně, můj kolega právě říkal, že tato žena má hluboko v sobě zřídlo lásky a (k Johnovi) ty ho možná nevidíš, když spíš, ale přijde den, kdy to budou moci uvidět všichni. Také na nás velmi zapůsobilo, co jste dokázala dosáhnout, klidně jim nechat vztah, který mají s vaším synem, to je neuvěřitelné, že máte tolik síly, abyste to mohla udělat. Takže, když jsme vám tohle všechno řekli, rádi bychom vám nabídli ještě jinou věc. Nechceme to udělat příliš brzy, protože jsme z toho, co jste nám řekla, viděli zřetelný vývoj. A byl bych rád, kdybyste udělala jeden domácí úkol, než se znovu uvidíme.
W: A co to bude?
Neurčitost této zpětné vazby a detaily nashromážděné během sezení jsou pravděpodobně jedním z důvodů, díky nimž ji paní Wrightová může přijmout tak srdečně, jak ji přijala. Přesto ukazovala její odpověď na návrh úkolu, že zůstává na stráži. Pokud to bude nutné, může být její nedůvěra viděna jako příznak její síly odolávat profesionálům, což je za okolností, kdy je tak bezbranná, moudrá filozofie, a protože se tak stalo, začala se zajímat o úkol a rozhodla se o něm přemýšlet.
T: Pro vás oba. Týká se to mateřských citů. Říkala jste, že v sobě nemáte žádné mateřské city a potom jsme jich našli spoustu. Už bychom se tomu nemuseli věnovat, ale myslím, že to pro nás bude užitečné, až se příště sejdeme. Kdybyste měla změřit své mateřské city, kdy „deset“ by znamenalo, že nemáte vůbec žádné, a „jedna“ jsou naprosto perfektní mateřské city, kam byste se nyní umístila?
W: (Po dlouhé pauze) Asi „šest“.
T: Asi „šest“, to je téměř polovina cesty být perfektní matkou. Dobře. A kolik byste musela dosáhnout, abyste byla spokojená?
W: „Jedna“.
T: Byla byste spokojena s „jedna, až, dvě“ nebo dokonce s „dvě“?

W: Ano, ale budu se snažit o „jedna“.
„Problém“ se nyní posunul z „vůbec žádné mateřské city“ (což je skóre 10) na potřebu 40% změny, z „šesti“ na „dvě“. Což je tudíž nejen dosažitelné, ale již téměř z poloviny dosažené.
T: Takže budete se snažit o „jedna“, ale stačilo by „dvě“. Dobrá. Podívejte, nemyslím si, že bych vám měl říkat: jděte spěchejte pomalu, protože už asi tušíte, co bych byl rád, abyste do příště udělali, můžete to dělat každý sám, aniž byste to spolu srovnávali, rád bych, abyste se každý večer, na minutu nebo dvě, zamysleli nad uplynulým dnem a vzpomněli si na všechny chvíle, kdy jste byli na „pětce“.
Tento úkol (de Shazer a comp., 1986) navádí ke všemu a k ničemu. Obsahuje nevyhnutelnost změny přesně v tom směru, který si přeje klient, nijak se nesnaží tento směr definovat nebo říci, co tento prozatímní cíl, „pětka“, znamená ve smyslu chování. To je ponecháno na klientovi.

Druhé sezení
Výchozím bodem každého sezení je předpoklad, že problém ustupuje a klientův život se zlepšuje. To často stačí k tomu, aby byl náš postoj přiměřený. Také začínáme tam, kde jsme minule skončili.
T: Tak kolik jste našli „pětek“?
W: Myslíte, jak jsme na tom?
T: Ano, řekněte mi o některých „pětkách“.
W: Bylo jich asi pět.
T: Pět! Řekněte mi o nich. Řekněte mi o jedné z nich. (Paní Wrightová a John se začínají hihňat.)
T: To je jedna z nich, že se spolu smějete?
W: Jedna z nich.
T: Nebo je to „čtyřka“?
J: „Čtyřek“ bylo hodně.
T: Myslíš hodně smíchu?
J: Ano. Smáli jsme se mnohem víc a více věcem. A nehádali jsme se tolik.
T: Řekněte mi tedy o více „pětkách“. Dívala jste se ještě na něj, když spal?
W: Ne.
T: Už jste to nepotřebovala. Čekala jste teď, až se probudí?
W: Pro případ, že by se probudil a viděl mě, už to nedělám.
T: Co byste dělala, kdyby vás uviděl?
W: Nevím, vidíte mi na očích, že se mnoho nezměnilo.
T: Řekněte mi ještě o „pětkách“, říkala jste, že si vzpomínáte na pět „pětek“, řekněte mi tedy ještě o jedné.W: Pět „pětek“, smích, nevzpomínám si. Nemyslím si, že se opravdu něco změnilo, kromě smíchu a společného poflakování.
Terapeuta v tuto chvíli nezneklidňuje, že paní Wrightová náhle změnu popírá. Důkazy, které má před očima, ho přesvědčují o něčem jiném, protože dávají první odpověď na dosud nezodpovězenou otázku. V tomto bodě je nejbezpečnější předpokládat, že se paní Wrightová pevně drží svého původního příběhu, tedy není ještě přesvědčena, že existuje dostatečný důvod, aby svůj příběh změnila.

Potom sezení pokračovalo podobným způsobem jako to předchozí, paní Wrightová vyjmenovávala mnoho příkladů svého „nedostatku mateřských citů“ a potom s malou podporou začala nacházet výjimky ke každému z nich. Evidentně tvrdě pracovala, aby vytvořila nový druh vztahu se synem, ale typicky si byla desetkrát více vědoma kroků zpátky, než úspěchů.
Zvláštní význam mělo snížení kontaktů mezi paní Wrightovou a jejími rodiči (což sociální pracovník viděl jako důkaz rostoucí nezávislosti a rodičovské autonomie), a mezi matkou a synem se vyvinul nový styl dohadování. Vypracovávali si způsob, jak společně žít, dohadováním se téměř o každé otázce. Bylo zřejmé, že jim to přináší potěšení a zabírá mnoho času! Během sezení bylo každému jasné, jak se jejich vztah zlepšil, podle toho, jak spolu mluvili, smáli se a dohadovali. Ale paní Wrightová to neviděla. Místo toho viděla jeden neúspěšný spor, ze kterého vyvozovala, že je „špatnou“ matkou.Neustálé vychvalování druhých lidí se může některým terapeutům zdát nudné, jiným povýšené nebo je dokonce uvádí do rozpaků, nicméně je to extrémně efektivní způsob, jak těmto lidem vrátit důležitý nástroj a ukázat jim, jak by se na něj mělo hrát. V přestávce během druhého sezení byl terapeut podpořen týmem, aby nástroj předal klientce!
T: Věci se vyvíjejí velmi dobře a tým neviděl důvod, proč byste tu měli být, protože vidí, že věci se vyvíjejí opravdu dobře.
W: Hmm.
T: Obvykle tu vídáme jen lidi, kteří jsou skutečně zoufalí. Na tým velmi zapůsobilo vaše odhodlání. Opravdu se jim líbilo, když jste říkala, že seženete auto a Mick řekl, že budete potřebovat řidičský průkaz, a pak jste řekla „a zatraceně, že ho dostanu“.
W: (směje se) Ano!
T: Protože se zdá, že je to pro vás typické, zdá se, že jste takový typ. Máte něco na mysli a ...
W: Ano, když o něco usiluju, tak to dostanu.
T: Jste na cestě to získat. Usilujete o dobrý vztah se synem,
W: Tak ho budu mít. Budu ho mít, ať už s vaší pomocí nebo bez, ale budu ho mít, už je to blízko.
Paní Wrightová užila zmíněný nástroj s velkou silou, ale je to stejná síla, se kterou se naposledy držela svého starého příběhu. Ve skutečnosti to směřuje ke křehké melodii a terapeut to tak nechává.
W: Ale co jsem chtěla zdůraznit, než to zapomenu. Vidíte teď před sebou mě a Johna a já vám neříkám, že je to líp nebo něco takového, to neříkám. Ale je to přesně tak, kdybyste mohl vidět způsob, jak někdy reaguju, osobně si nemyslím, že je to John, kdo potřebuje pomoc, jsem to já.
T: Myslím, že jste nám poskytla velmi dobrý obrázek toho, jak reagujete. Vím, že jsme z vás viděli jen málo, ale mnoho jste nám řekla. Opravdu jste byla velmi otevřená, velmi otevřená s věcmi, které vám dělají starosti a sužují vás. Ale na druhou stranu je fakt, že pokaždé, když jste nám jednu takovou věc otevřela, také jsme našli odpověď.
W: Hmm.
T: A také, když jste měla nějaké nápady, vždy byly o tom, jak to zlepšit.
W: Hmm.

T: Co se týká toho, že děláte něco, co chce váš syn, a on dělá něco, co chcete vy, a vyjednáváte spolu, už jste začali vyjednávat, možná, že je nezbytná jen jedna drobná změna: zajistit, aby to byl on, kdo udělá svůj díl první, protože vy víte, že ho uděláte.
W: Ale potom bych ho nutně nemusela udělat.
T: Zdáte se být dostatečně zkušená a zralá, abyste to udělala, dokonce i když se vám nebude chtít.
W: To je jako před několika týdny, řekla jsem si, dobře, už si nikdy nebudu kousat nehty. Kousala jsem si je celý život. A najednou jsem toho nechala a nechala jsem si je takhle narůst.
T: A to mi říkáte, že nemůžete udělat něco takového jako podívat se na jeho úkoly, když řeknete, že to uděláte.
Protože byl pokrok tak velký, byl prodloužen interval mezi tímto a příštím sezením s očividným účelem minimalizovat rušivé působení terapeuta („když se věci tak dobře vyvíjejí, neradi do nich zasahujeme“).Při přemýšlení o úkolu de Shazer navrhuje opakovat dřívější úkol, který fungoval. Po měřícím úkolu, „vyhledávejte pětky“ na konci prvního sezení, následovaly významné změny a úkol z druhého sezení mohl jednoduše znít „nyní hledejte více čtyřek“. Ale terapeut si přál včlenit do úkolu řešení, které rodina nezávisle vyvinula, proces dojednávání. Proto jim pomohl znovu projednat nepodařenou dohodu, ona se synovi podívá na úkoly a on půjde s matkou na procházku. Oba byli pak požádáni, „aby hledali čtyřky“ ve chvílích, kdy budou dělat to, co dělají neradi, on se procházet a ona kontrolovat jeho práci.

Třetí sezení
T: Jak jste pokračovali se všemi těmi věcmi, které jste chtěli udělat?
W: Byli jsme mockrát na procházce!
T: Jak to bylo Johne, jak jsi to obodoval?
J: Přes „desítku“. (oba si obrátili měřící stupnici)
T: Přes „desítku“! A co vy, dívala jste se do jeho sešitů?
W: Hmm.
T: Kam byste to zařadila?
W: Kolem „osmi“, možná „devět“, přes „deset“.T: A jak se vám to líbilo, líbilo se ti, když se máma dívala, jak pracuješ?
J: Ano.
W: Jeho práce je velmi pečlivá. Opravdu velmi pečlivá.
Úspěšné splnění tohoto úkolu konečně přesvědčilo paní Wrightovou, že nový vzorec byl vytvořen. Jak sezení pokračovalo a byly probírány její úspěchy, samovolně se vytratily její otázky po „novém uspořádání“. Přesto John zůstal na seznamu Ochrany dětí (Child Protection Register) a byl nadále pod dohledem supervizora. Protože byl sociální pracovník místního úřadu přítomen na všech našich setkáních, měla paní Wrightová ideální příležitost vidět, jak se její úspěchy odrážejí v jednání sociálních služeb. Sociální pracovník byl pro paní Wrightovou velmi blízký člověk („Je to jediný člověk, který navštěvuje můj dům.“), ale jednal také jménem úřadu, který měl přirozeně své pochybnosti o této rychlé změně v chování a působení rodiny. Terapeut vyzval jak paní Wrightovou, tak sociálního pracovníka: paní Wrightovou, aby

vyžadovala rozpoznání změn, a sociálního pracovníka, aby dal najevo, že je poznal, a to nejen slovy, ale i chováním.
Před posledním čtvrtým sezením asi o dva měsíce později a asi pět měsíců po prvním setkání postoupila paní Wrightová z prozatímního místa úřednice na půl úvazku na místo úředního kontrolora na celý úvazek, čímž přestala být zcela závislá na materiální i emocionální podpoře ze strany rodičů, a právě dodělala autoškolu. John chodil do školy (což předtím nedělal) a měl pevnější vzhled i chování. Jeho jméno bylo staženo ze seznamu Ochrany dětí a sociální pracovník se snažil, aby se případ rychle vrátil k soudu a byl zrušen dohled supervizora.

Komentář
Ve smyslu našeho modelu je vysvětlení dramatických změn prosté: klientka již byla na cestě a terapie jen přidala kapku k její vlastní energii. Ale co určitě neudělala, nepřerušila pohyb, aby byl „přezkoušen stroj“! Nejdůležitějším přínosem pro paní Wrightovou bylo objevení vlastních slz. Potom už se výjimky hrnuly tak rychle a hustě, že jsme museli dávat pozor, abychom se na ně nezapomínali ptát. Při takovém průběhu bylo nevyhnutelné, že se „problém“ paní Wrightové pod tíhou nahromaděných výjimek rozsype.